

Hyrnsalmen kunta
Ympäristölautakunta
PL 5
89401 Hyrnsalmi
kunta@hyrnsalmi.fi

LAUSUNTO

26.1.2016

Dnro 45/2017

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto Illevaaran tuulivoimahankkeen osayleiskaavasta

Viite: Lausuntopyyntö 7.12.2016

ILLEVAARAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAAVA

Kaavaehdotus

ABO Wind Oy suunnittelee tuulivoimaloiden rakentamista Illevaaran alueelle Hyrnsalmen kuntaan. Hankealue sijoittuu noin 9 kilometriä kaakkoon Hyrnsalmen keskustasta ja rajautuu eteläpuolelta Ris-tijärven kunnan rajaan. Alueelle on kaavaehdotuksessa esitetty 8 tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu enimmäisteho on alle 30 MW.

Suunnittelualue sijaitsee Hallan paliskunnan alueella. Paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 2700 ja poronomistajia on 57. Halla on poronhoitoalueen eteläisin paliskunta ja poronhoitoalueen eteläraja myötäilee Hyrnsalmen kunnan rajaa. Eteläraja on osittain aidattu metsäpeuran rotupuhtauden vaali-miseksi. Hallan paliskunnassa on vireillä Illevaaran hankkeen lisäksi kolme seudullisesti merkittävää tuulipuistohanketta. Näiden lisäksi alueella on monenlaista muutakin maankäyttöä: mm. metsätaloutta ja turvetuotantoa. Poronhoidon on täytynyt sopeutua ja muuttaa toimintatapojaan vuosien saatossa. Pa-liskunnan luonnonlaitumiin tukeutuva elinkeino – sen toiminta- ja kehittämismahdollisuudet – on kui-tenkin monin paikoin ajettu ahtaalle.

Poronhoidon huomioiminen kaavoituksessa ja maankäyttöhankkeissa

Poronhoitolaissa (PHL 848/1990, 3 §) säädetään poronhoidolle vapaa laidunnusoikeus maan omistus-tai hallintaoikeudesta riippumatta. Lain 53 § velvoittaa viranomaisen neuvottelemaan asianosaisen pa-liskunnan kanssa valtion maita koskevien hankkeiden yhteydessä, mikäli ne vaikuttavat olennaisesti po-ronhoidon harjoittamiseen. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) osana maankäyttö- ja ra-kennuslain (MRL 132/1999) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää turvaavat myös poron-hoidon alueidenkäyttöllisiä edellytyksiä.

Voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa poronhoitoalueen rajaan on liitetty suunnittelumääräys: *Maankäytön suunnittelussa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Matkailutoimintojen sijoittamisessa on otettava huomioon porotalouden tärkeät kohteet, kuten erotus- ja ruokintapaikat sekä pyyntiaidat.* Vahvistettavana olevassa Kainuun tuulivoimavaihemaaakuntakaavassa Isovaara-Illevaaran alue oli osoitettu maakunnalliseksi tuulivoima-alueeksi kaavan luonnosvaiheessa, mutta se poistettiin siitä mm. poronhoitoon kohdistuvien yhteisvaikutusten vuoksi.

Kaavan vaikutukset poronhoitoon

Poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia on selvitetty varsin kattavasti kaavan valmistelun aikana. Poronhoidon nykytilasta ja siihen kohdistuvista vaikutuksista on laadittu erillisraportti. Hankkeeseen liittyen on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut 15.2.2016. Hanketoimijan ja paliskunnan välinen vuoropuhelu vaikuttaa olevan hyvällä alulla. Hankkeen vaikutusten seuranta on aloitettu laittamalla poroille GPS-pantoja.

Illevaaran alue on paliskunnan tärkeää talvilaidunalueita. Tuulivoimahankkeesta aiheutuu paliskunnalle suoria laidunten menetyksiä. Mikäli porot välttävät tuulipuiston alueita häiriön (rakentaminen, voimaloiden liike, ääni, välke) vuoksi tai niitä ei voida muusta syystä enää käyttää poronhoitotöissä, aiheutuu laajemmille alueille ulottuvia välillisiä laidunmenetyksiä. Tuulipuistoon liittyy talvellakin auki pidettäviä teitä, joita pitkin porot voivat kulkea vilkkaimmille teille (esim. 5-tie) valitessaan kulkureitiksi kovan tiepohjan pehmeän hangen sijaan. Tällöin liikenneonnettomuuksien lisääntyminen on todennäköistä. Teitä pitkin alueelle voi tulla ylimääräisiä kulkijoita, mikä lisää rauhattomuutta alueella. Jos porot siirtyvät rauhattomaksi muodostuneelta alueelta pois, aiheutuu tästä painetta paliskunnan muihin osiin sekä mahdollisesti taajamiin tai pelloille. Tästä todennäköisesti aiheutuu ristiriitoja muiden maankäyttäjien ja asukkaiden kanssa. Porojen ohjautumista voi tapahtua myös poronhoitoalueen ulkopuolelle. Metsäpeurojen mukaan lähteviä poroja voidaan joutua lopettamaan. Työmäärän lisääntyminen ja toiminnan uudelleensuunnittelu aiheuttavat kustannuksia elinkeinolle. Hallan paliskunnassa on kyseisen tuulipuistohankkeen lisäksi useampia tuulivoimahankkeita vireillä ja hankkeiden yhteisvaikutukset ovat todennäköisiä. Paliskunnan alueelle suunniteltu toiminta voi myös aiheuttaa vaikutuksia, joita ei osata ennakoita.

Vaikutuksia tulee niiden ilmetessä pyrkiä lieventämään ja aiheutettuja haittoja ja vahinkoja korvata. Hankkeesta aiheutuvien vaikutusten toteamiseksi on aloitettu porojen GPS-seuranta. Haitallisten vaikutusten lieventämisestä ja korvaamisesta tulee neuvotella seurannan edetessä. Tuulipuistohankkeille on tyypillistä, että luvituksen jälkeen ne myydään uudelle toimijalle. On ensiarvoisen tärkeää varmistaa yhtiön ja paliskunnan välinen yhteydenpito myös kaavan vahvistamisen jälkeen. Seurannasta ja siinä havaittujen vaikutusten lieventämisestä ja korvaamisesta tulee tehdä sopimus mieluiten ennen lupien myöntämistä.

Kaavamääräykset ja merkinnät

Kaavamerkinnän M-1 aluetta koskevan määräyksen mukaan ”Alueella on sallittua maa- ja metsätaloutta sekä poronhoitoa palvelevien rakennusten ja rakenteiden rakentaminen 360 metrin etäisyydelle tuulivoimaloista.” Tämä on hyvä ja tarpeellinen määräys, sillä uusia rakennelmia voi olla tarve rakentaa, jos poronhoito alueella hankkeen myötä muuttuu. Kaava-alueen rajalla sijaitsee peura-aita, jonka muutokseen voi tulla jossakin vaiheessa tarvetta. Tuulivoimaloiden etäisyys peura-aidasta tulee tarkistaa.

Kaavassa porotalouden toimintaedellytykset pyritään turvaamaan yleismääräyksellä: ”Alueen suunnittelussa ja toteuttamisessa on turvattava porotalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset”. Kaavamääräys on hyvä ja perusteltu. Määräystä olisi syytä avata kaavaselostuksessa, jotta ymmärretään mitä toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaaminen tässä tapauksessa tuulivoimayhtiöltä edellyttää. Toimintaedellytysten turvaaminen tarkoittaa käytännössä yhtiön ja paliskunnan välisen yhteistyön jatkamista, vaikutusten seuranta ja laidunalan menetyksen sekä muiden haittojen korvaamista paliskunnalle täysimääräisesti. Haitallisia vaikutuksia voi lieventää myös muuten. Paliskunnan toiminnan jatkuminen alueella mahdollisimman häiriöttömästi tulee taata. Illevaaran tuulivoimahankkeen rakentamisen aikana alueen metsäpeura-aitaan ei saa missään nimessä tehdä uusia aukkoja ja sen veräjien kiinnipysyminen on varmistettava tuulipuiston rakentamisen ja toiminnan aikana.

Keskeisin toimenpide hankkeen ja muiden suunniteltujen tuulivoimahankkeiden vaikutusten lieventämiseksi olisi poronhoitoalueen etelärajalla olevan peura-aidan jatkaminen vähintään Lumivaaran tuulipuistoalueen kohdalle saakka. Kaikkien, niin viranomaisten, Hyrynsalmen kunnan kuin kunnan alueen tuulivoimahanketoimijoidenkin on edistettävä aktiivisesti metsäpeura-aidan jatkamista kaikin mahdollisin tavoin, kunnes aidan jatkaminen toteutuu.

Hallan paliskunnan alueen kehitys on huolestuttavaa, sillä alueelle on suunniteltu useita, suuriakin tuulivoimahankkeita. Kaavaselostuksessa ehdotetaan hankkeista Hallan paliskunnalle aiheutuvien yhteisvaikutusten arviointia. Tämä on hyvä ehdotus ja asiaa edistämiseksi useiden tahojen välinen yhteistyö (myös alueen kuntien osallistuminen!) on välttämätöntä. Asiaan todennäköisesti palataan muutamien vuosien päästä, kun hankkeet ovat lähteneet käyntiin.

PALISKUNTAIYHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao